

خود را آماده کنیم

بشر امروز در پرتو جهانی شدن، نیازمند دیدگاهی دوراندیش در جهت بهره وری بهتر از سرزمین مشترک و ایجاد صلحی پایدار و زندگی جمعی و مسالمت‌آمیز است. در این میان، هر تمدن و فرهنگی می‌کوشد تا با تکیه بر دیدگاه خود، ضمن تأیید ماهیت جهانی، آرمانهای مقدس و باارزش خود را پی بگیرد. ارزشها، هنجارها و اصول هر ملتی با « حقوق برابر » و با اتکاء بر « عدالت جمعی » می‌تواند جنبه‌های نژادی، دینی و قومی هر جامعه را تضمین نماید و همکاریهای صلح‌جویانه، جایگزین سنتز جوی‌های برتری - طلبانه شود. تحقق عدالت اجتماعی و اقتصادی در جهان پرقابته امروزی، در گرو تدابیر، فرایندها و خط‌مشی‌های ملی کشورها و صاحب سهم شدن هر یک در « موقعیت‌های بهره‌وری » است.

پدیدار شدن مردمسالاری پرشتاب در جامعه جهانی و ظهور « قدرتهای مردمی » تا اندازه زیادی به گسترش دانش و چرخش اطلاعات در میان ملل گوناگون بستگی دارد و برای هیچ ملتی گریزی نمانده است. گستردگی رسانه‌های جمعی، و دسترسی بی‌سابقه مردمان جهان به اطلاعات و مشارکت در توزیع داده‌ها، زمینه‌های رشد حقوق بشر و حمایت از فرصت‌های ملت‌ها را گشود می‌نماید. در این شرایط، بشر دچار تغییر الگوی اندیشه شده و همراه با تفاهم فزاینده‌ای که در سطح جهانی بوجود آمده است، در این کره خاکی با منابع و ذخایر محدود، به رقابت مشغول است. این تفکر نو که حاصل « مجاورت جهانی » و « خودآگاهی سیاره‌ای » است، خطر جنگ جهانی، ظهور سلاح‌های جدید و تحمیل ظلم و ستم و گسترش انحطاط اخلاقی را منتفی نکرده است، اما همه می‌کوشند که زندگی و رقابت را اقتصادی و به صرفه نمایند. بنابراین دسترسی به هر توافق و سازشی در سطح جهانی، مستلزم تعیین جایگاه و نقش کشورهاست، تا قادر شوند از حقوق اساسی خود حمایت کرده و از حاشیه‌نشینی خلاصی یابند.

البته در جهان امروز، دستیابی به اطلاعات، نیازمند تقویت « زیرساخت‌های ملی اطلاعاتی » است تا اتصال به « شبکه‌های اطلاعات جهانی » مقهور شود. لذا حق دانستن و مشارکت در تصمیم‌گیری برای جوامع، متأثر از میزان حضور آنان در « جریان فرامرزی داده‌ها » و چگونگی « مبادله الکترونیکی داده‌ها » است.

پویایی فزاینده، ارتباطات گسترده و تجارت روزافزون، به‌مراه تحولات تکنولوژیکی، فرصت‌های جدید را فراروی کشورها قرار داده است تا با مشارکت در این تجربه جدید، از دستاوردها و یافته‌های دیگران بهره‌مند شوند. شرط اصلی و اساسی بهره‌وری از اطلاعات در گردش و مشارکت در ارتباطات تقویت شده و توزیع متوازن اطلاعات، تقویت رسانه‌های ارتباط جمعی و امکان رقابت شرافتمندانه در جمع‌آوری و « توزیع اطلاعات مسئولانه » است. بر این اساس، حضور جدی در « شبکه مجازی اطلاعات جهانی » امری اجتناب‌ناپذیر و قطعی است. در صورت پذیرش این امر مهم، باید در چارچوب تئوری‌های موجود مدیریت و با استفاده از تلاش‌های نظریه‌پردازان اطلاعات و ارتباطات، شکل و مدل مناسب « حضور موثر » و « رقابت مفید » را تعیین نمود. در دنیای تازه بی‌که رخ نموده است، بسیاری از سازمانها، از جمله شبکه‌های خبری و رسانه‌ای با توجه به واقعیت‌ها و محیط‌های پرتلاطم پیرامونی، در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دچار تحول جدی شده‌اند. بسیاری از سنت‌ها و فرهنگ‌های حاکم جابه‌جا شده و مدیران سازمانها در معرض شتاب و رخداد‌های نامعلوم و گسترده‌تر قرار گرفته‌اند. سرعت فزاینده تحولات جهانی هر روزه مدیران، از جمله مدیران رسانه‌ها را با شرایط و محدودیت‌های جدیدی روبه‌رو می‌سازد. در چنین شرایطی سازمانها از اشکال قدیمی و سنتی و حقایق به حالت‌های خودکار و نیمه حقیقی و سپس شبکه‌های خانگی، الکترونیکی و غیرحقیقی تبدیل شده‌اند و بسیاری از کارها در یک شبکه مجازی و غیر حقیقی صورت می‌گیرند. بنابراین، در این واقعیت نو پدید، دیگر هیچ مزیت رقابتی بلندمدتی برای هیچ کشور، صنعت یا شرکتی وجود نخواهد داشت و سرمایه و فن‌آوری، بدون هوشمندی اطلاعاتی، نمی‌تواند ناموزونی‌های رقابتی را جبران کند. برای رسیدن به رقابتی موثر، باید به دنبال « مزیت‌های تطبیقی » رفت و با دانش‌پذیری‌های نو و یافتن مدلها و شیوه‌های جدید، وضعیت برتر رقابتی خود را در عرصه جهانی تداوم بخشید. بدیهی است در جهانی که دانش به‌طور مداوم دگرگون می‌شود، انعطاف سازمانها، جابجایی‌های سریع و یافتن راهکارهای نو، می‌تواند سرنوشت سازمانها را روشن نماید. در عرصه خبری و اطلاع‌رسانی، رقابت بسیار متراکم و پیچیده است، زیرا « نیازهای اطلاعاتی » به سرعت در حال دگرگون شدن است و نظام اطلاع‌رسانی قادر به تأمین این نیازها نیست. هر راهبرد موثر، به گونه‌ای فزاینده به رخدادها و شرایط بیرونی و محیط سازمانها وابسته شده و در کشاکش تغییرهای جهانی، رقابت اطلاعاتی، نیازمند یافتن مدلها و روش‌های دقیق گردآوری و تحلیل اطلاعات مورد نیاز است. بر این اساس، معنای سازمان در عهد معاصر، دستخوش تغییر شده و همه برای رقابت بهتر در جست‌وجوی تصمیم صحیح، الگوی مناسب و سازمان شایسته و پویا هستند. شاید دیگر، سازمان برتر و شایسته نتوان یافت و باید الگوها را در رقابت

فشرده، بدست تیم‌های امروزی سپرد. امروزه همه سازمانها در کشاکش رقابت و چالش‌های اطلاعاتی، درگیر هستند و جهان اطلاعات به سویی مجازی شدن ارتباطات پیش می‌رود. در این چالش رقابتی بزرگ، اگر هر مطبوعه و رسانه ای حضور تعریف شده‌ای نداشته باشد، حاشیه نشین شده و از میان خواهد رفت. بنابراین، برای ایجاد موقعیت مناسب، گرفتن سهمی درخور از «بازار جهانی اطلاعات» و رقابت بر سر بهره برداری از منابع جهانی گردش اطلاعات، ضروری است قواعد این رقابت و جایابی را فرا بگیریم و در عمل از آن استفاده کنیم، آیا چنین خواهیم کرد؟!
دکتر فریدون وردی نژاد